

капа и облѣкълъ калугерско расо, Иларионъ постжпилъ въ манастирската школа и се решилъ да служи усърдно и здраво на Бога и на народа български. Въ Хилендарското училище лѣхалъ родолюбивиятъ духъ на Паисия и неговата славянобългарска история. Младиятъ 20 годишенъ Иларионъ пламналъ отъ огненитѣ думи на Паисия: „*Болгарино, знай своя родъ и своя езикъ!*“ Тия силни Паисиеви думи будѣли Иларионовата душа така, както манастирската камбана будѣла заспалитѣ монаси. Ала Иларионъ скоро разбралъ, че образованието му е малко, та отишелъ да се учи въ *Карей*, главенъ градъ на Халкедонския полуостровъ. Училището било гръцко, но Иларионъ знаелъ гръцки отъ Арбанаси и лесно започналъ учението. Цѣли две години Иларионъ стоялъ въ карейското училище, но и това не го задоволило, та се премѣстилъ на островъ Андросъ, гдето постжпилъ въ училището на Теофилъ *Каири* (1836). Каири билъ много ученъ грѣкъ и предавалъ на ученицитѣ старогръцка история, езикознание, гражданско учение, мждрость, звездобройство и други. Каири измислилъ нова вѣра, училъ на нея ученицитѣ и казвалъ, че въ свѣта има само единъ истински народъ — той е грѣцкиятъ (елинитѣ). Другитѣ народи били прости, безкнижни, племена. Единъ пжтъ учителътъ Каири толкова се разгорещилъ, че извикалъ съ цѣло гърло: „На Балканитѣ има само гърци! Другитѣ сж овчари, свинари и слуги! Тѣ сж варвари!“

На Илариона никакъ не се харесали тѣзи думи. Въ училището имало и други българчета. Тамъ били Захарий Струмски отъ Кюстендилъ, Стоянъ Чомаковъ отъ Копривщица, Георги Бусилинъ, Георги Атанасовъ отъ Свищовъ, Христо Дойчиновъ и др. Всички били съ селски потурки и абени салтамарки, та гърчетата много имъ се присмивали и ги наричали „овчари“.

Иларионъ свикалъ въ дома си българчетата и казалъ: „Братя, не може повече да се търпи това до-